

Henryk Witczyk

Być wiernym – dlaczego?

Verbum Vitae 11, 7-11

2007

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

BYĆ WIERNYM – DLACZEGO?

Zmartwychwstały Jezus, zwracając się do Kościoła w Smyrnie, wzywa go do wierności: „Bądź wierny aż do śmierci” (Ap 2,10). Są to słowa niezwykle mocne, jeśli weźmie się pod uwagę fakt, że są adresowane do chrześcijan końca I-go wieku, poddanych krwawym prześladowaniom. Dlaczego tak radykalne wezwanie? Czym jest w ogóle wierność, o której tutaj mowa? Czym jest wierność człowieka? Czym jest wierność Boga?

Wydaje się, że obydwa te pojęcia są dosyć abstrakcyjne, mało konkretne, a co za tym idzie trudne do bliższego zdefiniowania. Niemniej sięgając do tekstów Pisma świętego, w których jest o wierności mowa, można odkryć jej niezwykle bogactwo znaczeniowe i ogromną doniosłość historio-zbawczą.

Już w Księdze Powtórzonego Prawa znajdujemy niezwykle głębokie ujęcie Bożej wierności: „Uznaj więc, że Pan, Bóg twój, jest Bogiem, Bogiem wiernym (*hanne'eman*), zachowującym przymierze i miłość do tysięcznego pokolenia względem tych, którzy Go miłują i strzegą Jego praw” (Pwt 7,9). Zastosowana w przytoczonym zdaniu hebrajska forma imiesłowu z rodzajnikiem wskazuje na wierność wręcz jako na tytuł Boga. Co więcej, wyjaśniają go dwa zdania, które bezpośrednio po nim następują, a które dotyczą trwania Przymierza i miłości Boga do ludu.

Jeszcze wyraziściej o wierności Boga mówią te teksty, w których przywołuje się słowa Jego obietnic i nazywa je prawdą (*'emet*) nie tylko godną całkowitego zaufania, ale i trwałą: „Teraz Ty, o Panie mój, Boże, Tyś Bogiem, Twoje słowa są prawdą (*'emet*). Skoro obiecałeś swojemu słudze to szczęście, racz teraz pobłogosławić dom swojego sługi, aby trwał przed Tobą na wieki, boś Ty, mój Panie, Boże, to powiedział, a dzięki Twojemu błogosławieństwu

dom Twojego sługi będzie błogosławiony na wieki»” (2 Sm 7,28-29; por. Ps 132,11). Trwałość obietnic Bożych opiera wręcz się na „Bogu wierności”: „On Skala, dzieło Jego doskonałe, bo wszystkie drogi Jego są słuszne; On Bogiem wierności (*'el 'emunah*), a nie zwodniczym, On sprawiedliwy i prawy” (Pwt 32,4).

Człowiek jest wezwany, aby swoim zaufaniem uczestniczył w stałości (wierności) samego Boga, Jego miłości, Jego Przymierza i Jego obietnic. Wzorem człowieka wiernego Bogu jest najpierw Mojżesz (Lb 12,7) – wznoszący swe ręce w geście zaufania do Boga i Jego wierności podczas walki Izraela z Amalekitami aż do zachodu słońca (Wj 17,12). Mojżeszowa wierność Bogu zakłada wspólnotę w zakresie wizji działania, myślenia i odpowiedzialności. Podobna wspólnota z Bogiem cechuje wiernego kapłana (por. 1 Sm 2,35) i wiernego króla – jak Dawid (1 Sm 22,14). Bez wierności w stosunku do Boga człowiek siłą rzeczy wpada w niewolę wobec bożków, a co za tym idzie staje się pusty, próżny, nic nie znaczący, podobny do idoli (por. Iz 19,1.3; Ez 30,13; Ha 2,19; Ps 96,5; 97,7).

W prezentowanym numerze „*Verbum Vitae*” znajdziemy artykuły, które pokazują wierność Boga i wierność ludu oraz pojedynczych wierzących na przestrzeni wybranych etapów historii zbawienia, najpierw w starym, a następnie w nowym Przymierzu. I tak wierność Boga i człowieka w ekonomii starego Przymierza ukazuje najpierw artykuł ks. Janusza Lemańskiego. Analizując Wj 32,7-14 doskonale wykazuje, że wierność Boga i wierność człowieka (Mojżesza) wzajemnie się warunkują i są jedynym, skutecznym lekarstwem na bałwochwalstwo zagrażające całemu ludowi Przymierza. Aby jednak lud pozostał wierny Bogu – jak wykazuje Renata Jasnos badając Księgę Potworzonego Prawa – winien wiernie trwać przy Torze.

Co więcej, wierność ludu względem Boga gwarantuje zdobycie Ziemi Obiecanej: „Zwycięstwa w walce (o Kanaan) nie daje im ich waleczność, siła czy męstwo, lecz przede wszystkim łaskawość Pana Zastępów, którą *zyskuje się poprzez wierność Jego przymierzu i objawianej systematycznie przez Niego woli*. Każde zaś jednostkowe

czy też zbiorowe nieposłuszeństwo, a przede wszystkim krnąbrność (niewierność), powoduje natychmiastową utratę Jego błogosławieństwa, a w konsekwencji klęskę i niepowodzenie w podejmowanych inicjatywach, nawet tych na pozór bardzo prostych” – konkluduje analizę wzajemnej zależności między wiernością Boga i wiernością Izraela w Księdze Jozuego ks. Dariusz Dziadosz.

W końcowym okresie dziejów starego Przymierza synowie Izraela nauczyli się już trwania w wierności Bogu, nawet na wygnaniu (w diasporze) i w obliczu śmierci z rąk wrogich tyranów, o czym niezwykle przekonująco mówi Księga Daniela. „Podczas gdy w opowiadaniach Dn 1-6 nadzieja jest skierowana na cudowne ocalenie jeszcze w tym życiu, to w wizjach Dn 7-12 ta nadzieja jest zwrócona na oczekiwanie zbawienia, które nastąpi po śmierci. W każdym jednak przypadku podkreśla się, że Bóg zawsze ratuje i zbawia tych, którzy są Mu wierni” (ks. Marek Parchem).

A mędrzec Syrach komponuje nawet poemat o wierności Bogu w czasie próby (2,1-6). „Na podstawie własnego doświadczenia i studium postaci biblijnych Syrach wskazuje swemu wychowankowi, co powinien uczynić w czasie zmagania się z trudnościami. Wszystkie jego rady i napomnienia można sprowadzić do «przyłgnij całkowicie do Boga i bądź Mu wierny». Ma to się wyrazić zarówno w postawie wewnętrznej jak i w postępowaniu zewnętrznym poprzez prawość życia (prostowanie dróg). A próba pochodzi, według mędrca, od samego Boga, to On ją zsyła na człowieka (por. Tb 12,13; Jdt 8,27; Prz 3,12). Celem jej jest postęp człowieka w mądrości, a zarazem jego wewnętrzny wzrost. Tylko Bóg może go wybawić, tylko wierność Jemu i niezachwiane trwanie przy Nim może go uratować. Dlatego właśnie Syrach nalega na przyłgnięcie człowieka do Boga w chwili próby. Bez niej i *bez wierności Bogu* w czasie doświadczenia czeka go pewna przegrana w zmaganiu się z trudnościami. Nauka Mędrca zawarta w poemacie o wierności Bogu w czasie próby, dała podwaliny pod duchowość człowieka przeżywającego trudności na swojej drodze do Boga. Jej wyraż-

ną kontynuację widać w Dz 14,22; Rz 5,3-4; Hbr 12,4-11; Jk 1,2-4.12 i 1 P 1,6-7; Ap 2,10 oraz w opisie kuszenia Jezusa (Łk 4,1-13). W ten sposób Syr 2,1-6 łączy Stary i Nowy Testament, jego nauka wyrasta z doświadczenia osobistego autora oraz historii Izraela, a jej wewnętrzną prawdę o postępowaniu w czasie próby szeroko potwierdza Nowy Testament” (ks. Andrzej Piwowar).

Niemal bezpośrednim nawiązaniem do poematu o wierności w czasie próby jest analiza ks. Ryszarda Zawadzkiego, zamieszczona w drugiej części numeru, a poświęcona próbie Jezusa w Getsemani. Jak wykazał, wierność Jezusa w czasie tej najcięższej próby, jaką można sobie wyobrazić jest wzorem dla niewiernych w wówczas uczniów (Mt 26,36-56). Nade wszystko jednak niezmiennie ważne dla uczniów są wezwania Jezusa do czuwania i modlitwy. „Zlekceważenie czy też zaniedbanie wypełniania wymogu czuwania i modlitwy w życiu chrześcijańskim, w życiu *wierzących* w Chrystusa, określanych też skrótowo jako *wierni*, grozi wprowadzeniem w pokusę odstąpienia od wierności i w konsekwencji może skłonić do ucieczki w niewierność”.

Z kolei ks. Sławomir Stasiak, analizując 2 Tm 2,11-13, stawia niezwykle ważne pytanie o granice niewierności chrześcijanina wobec Chrystusa. W hymnie tym obok niewątpliwie radosnego orędzia (wierność Chrystusa wobec obietnic danych każdemu wierzącemu; w. 13c) spotykamy również przestrożę przed wystawianiem siebie na niebezpieczeństwo odstępstwa od prawdziwej nauki (w. 12b-13b). W kontekście 1 Tm 1,16 możemy jednak mimo wszystko odnaleźć orędzie pełne nadziei: „Jeśli będziemy wiernie przy Nim trwali, to i On nie będzie się mógł nas wyrzec, bo wówczas jakby wyrzekł się samego siebie”.

W kontekście krwawych prześladowań Kościoła powstała Księga Apokalipsy ze swoim niezrównanym wezwaniem: „Bądź wierny aż do śmierci!” (2,10), skierowanym do chrześcijan w Smyrnie. W kontekście listów do pozostałych Kościołów możemy powiedzieć – dowodzi ks. Dariusz Kotecki – że nie jest ono niczym innym

jak „wołaniem o nawrócenie, które polega na całkowitym przyłgnięciu do Chrystusa, na odzwierciedlaniu paschalnego stylu życia. Życie prawdziwie chrześcijańskie (z Chrystusem) polega na współpracy z łaską (miłością), płynącą z Jego Paschy. Wszystkie wybory życiowe muszą być poparte *wysiłkiem wierności*, który staje się gwarantem, że nawet najtrudniejsze doświadczenia życiowe prowadzą do ostatecznego zwycięstwa”.

W trzeciej części możemy najpierw w artykule ks. Wiesława Mazurowskiego zobaczyć, jak biblijny ideał wierności człowieka Bogu – i to pośród krwawych prześladowań – był realizowany przez siedemnastu Sług Bożych diecezji pelplińskiej. Ich życie i postawy wobec śmierci są wymownym przykładem zażyłości człowieka z Bogiem, dzięki której wierność jest możliwa. Przedstawieni w opracowaniu męczennicy są odpowiedzią na wątpliwości współczesnego człowieka, czy jest możliwa i w jakim stopniu jest możliwa zażyłość człowieka z Bogiem? Przykłady życia męczenników, którzy po ludzku rzecz biorąc, znaleźli się w sytuacji bez wyjścia, są potwierdzeniem biblijnego orędzia o tym, że wierność Bogu i Chrystusowi w obliczu tryumfującego zła i przemocy władców tego świata jest możliwa.

Niedoścignionym jednak wzorem wierności wobec Boga i człowieka jest Chrystus. Dlatego też ks. Grzegorz Strzelczyk prezentuje różne formy jej interpretacji w dziejach chrystologii. Jako teolog mający przed oczami współczesnego człowieka szuka takiej interpretacji, która ludzi niechętnych wobec idei posłuszeństwa, najłatwiej przekonałaby do wierności na wzór Chrystusa. Bo tylko wierność Bogu – na wzór i w zjednoczeniu z Chrystusem – jest drogą do paschalnego zwycięstwa.

Ks. Henryk Witczyk

Redaktor naczelny „Verbum Vitae”